

Innholdsfortegnelse

1.0 PRESENTASJON AV OPPGAVEN	4
1.1 BAKGRUNN FOR OPPGAVEN	4
1.2 PRESENTASJON AV PROBLEMSTILLING	4
2.0 TEORI	4
2.1 HVA ER DIGITALE VERKTØY?	5
2.2 DIGITAL KOMPETANSE	5
2.3 SER MAN BARNET SAMTIDIG SOM MAN SER SKJERMEN?	6
2.4 HVA HAR ØKONOMIEN Å SI FOR BRUKEN AV DIGITALE VERKTØY I BARNEHAGEN?	7
2.5 BARNET I FOKUS	7
2.6 SPESIALUNDERVISNING	8
2.7 DIGITALT VERKTØY – POTENSIALE FOR UTVIKLING HOS BARN?	9
3.0 METODE	10
3.1 HVA ER METODE?	10
3.1.1 HVILKE METODER KAN MAN BRUKE?	10
3.2 INTERVJU	10
3.3 VALG AV METODE	12
3.4 UTVALG	13
3.4 UTVALG AV DATA	13
3.5 PROSESS	13
3.5.1 FØR INTERVJUENE	13
3.5.2 UNDER INTERVJUENE	14
3.5.3 ETTER INTERVJUENE	14
3.6 KILDEKRITIKK	14
3.7 ETIKK	15
4.0 FUNN	16
4.1 EN KORT OVERSIKT	16
4.2 BRUKEN AV DIGITALE VERKTØY	18
4.2.1 BELØNNING	18
4.2.2 HVA SYNES DE PERSONLIG OM DIGITALE VERKTØY?	18
SPESIALPEDAGOG 1 (PERSONLIG KOMMUNIKASJON, 19.03.2014).	18
SPESIALPEDAGOG 2 (PERSONLIG KOMMUNIKASJON, 19.03.2014).	19
SPESIALPEDAGOG 3 (PERSONLIG KOMMUNIKASJON, 06.04.2014)	19
SPESIALPEDAGOGSTUDENT (PERSONLIG KOMMUNIKASJON 06.04.2014)	20
4.3 HVA SYNES MINE INFORMANTER ER VIKTIG I SIN JOBB SOM SPESIALPEDAGOGER?	20
SPESIALPEDAGOG 1 (PERSONLIG KOMMUNIKASJON, 19.03.2014)	20
SPESIALPEDAGOG 2 (PERSONLIG KOMMUNIKASJON, 19.03.2014)	20
SPESIALPEDAGOG 3 (PERSONLIG KOMMUNIKASJON, 06.04.2014)	21
SPESIALPEDAGOGSTUDENT (PERSONLIG KOMMUNIKASJON 06.04.2014)	21
5.0 DRØFTING	22
5.1 BRUKEN AV DIGITALE VERKTØY	22
5.2 HVA SYNES SPESIALPEDAGOGENE PERSONLIG OM DIGITALE VERKTØY?	24
5.3 BARNET I FOKUS	25
5.4 SPESIALUNDERVISNING OG DIGITALE VERKTØY	26
REFERANSELISTE	28

BØKER	28
INTERNETTKILDER	28
VEDLEGG	29
VEDLEGG 1 - INTERVJUGUIDE (SPESIALPEDAGOGER)	29
VEDLEGG 2 - INTERVJUGUIDE (SPESIALPEDAGOGSTUDENT)	30
VEDLEGG 3 - SAMTYKKEERKLÆRING FOR LYDOPPTAK	30
VEDLEGG 4 - RESPONDENTER	31

1.0 Presentasjon av oppgaven

1.1 Bakgrunn for oppgaven

Grunnen til dette temaet er at vi på andre studieår hadde en oppgave om barn med særskilte behov som var meget spennende. Når jeg valgte å gå IKT som fordypningsfag begynte jeg å tenke på hvordan digitale verktøy ble brukt opp i mot barn med særskilte behov. Dette mener jeg er et aktuelt tema og jeg vil prøve å belyse hvordan dette – i følge mine respondenter – brukes i barnehagen.

Jeg så i rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver og fant noen gode ord om hva barnehagen har ansvar ovenfor barn med særskilte behov. Der står det følgende:

”Barn bør få oppleve at digitale verktøy kan være en kilde til lek, kommunikasjon og *innhenting av kunnskap.*”

(2011, s. 27).

Digitale verktøy kan, ved riktig bruk hjelpe barn med særskilte behov til å lære bedre, altså forebygge vansker. Noe jeg synes er meget interessant er hvordan barnehagen tilrettelegger for denne typen læring. Dette er noe jeg vil se nærmere på i oppgaven min.

1.2 Presentasjon av problemstilling

Ut i fra dette valgte jeg følgende problemstilling – ”Hvordan bruker spesialpedagoger digitale verktøy” Jeg skal gå litt inn på hvilke digitale verktøy som kan brukes og litt om kompetansen mine respondenter har. Videre vil jeg skrive om læringen ved å bruke digitale verktøy. Jeg kommer også til å trekke inn litt om ressurser og hvilke utfordringer dette kan by på.

2.0 Teori

Teorien i min oppgave er valgt ut, etter jeg var ute å intervjuet. Jeg har lest en del om temaene IKT og spesialpedagogikk i forkant av intervjuene. Da spesielt om det jeg trodde jeg kom til å få ut av intervjuene. Noe teori er hentet i etterkant da jeg fikk noen andre svar enn forventet.

Det at jeg leste teori før jeg gikk ut å intervjuet gjorde det enklere for meg å finne den igjen i etterkant.

2.1 Hva er digitale verktøy?

IKT står for Informasjons- og Kommunikasjonsteknologi. Forkortelsen IKT viser at både informasjon og kommunikasjon er viktige sider ved teknologien (Bølgan, 2008, s. 12). Noen digitale verktøy som har inntatt barnehagen er blant annet stasjonær og bærbar datamaskin, digitalt kamera, fargeskriver, skanner, mobiltelefon, mp3-spillere, projektor, interaktiv tavle og internett (Bølgan, 2008, s. 80). Det kommer fortløpende nye oppdateringer og oppgraderinger av alle disse typene digitale verktøy. Implementering og integrering er to ord som ofte blir nevnt når det er snakk om IKT. Å implementere betyr å investere i nye verktøy, supplere med de man allerede har og få tak i den programvaren man trenger (Bølgan, 2008, s. 80). Som nevnt er det akkurat dette jeg mener med nye oppdateringer og oppgraderinger. Dette innebærer at man må sette seg inn i det som finnes av utstyr og programvare, samt at man må vite hvordan ting fungerer. IKT i samfunnet er relativt nytt og utviklingen av digitale verktøy har skjedd utrolig raskt. Det kan derfor være utfordrende for de ansatte i barnehagen som ikke er spesielt interessert, å henge med på utviklingen. Man kan si at det er skjevheter i aldersfordelingen, der unge mennesker kan mest og er mest interesserte (Erstad, 2005/2012, s. 103). Det er som nevnt mange ulike digitale verktøy man kan bruke i barnehagen. Noen kan være vanskelige for barna å bruke, men med litt veiledning kan barna raskt lære seg å bruke de fleste apparatene. Dette gjelder også barn med spesielle behov. Her er vel datamaskin, lydopptaker/mikrofon, mobiltelefon, digitalt kamera, Ipad/nettbrett mest vanlig. Dette er gode digitale verktøy som kan hjelpe barna i deres hverdagslige læring. Barna holder mye på med disse digitale verktøyene hjemme. De har grunnkunnskapen om de digitale verktøyene, men de voksne i barnehagen må vise at disse hjelpemidlene kan brukes til andre ting enn bare å leke seg på.

2.2 Digital kompetanse

Kompetansen man innehar er meget forskjellig. Og dette avhenger av den interessen man har for et tema eller område. Denne kompetansen er lenge blitt betraktet som noe som tilhører spesielt interesserte ungdommer (Erstad, 2005/2012, s. 93) og kan være noe mangelfull i barnehagen. Grunnen til dette kan være at de som jobber i barnehagen ikke er sikre på hvordan de skal bruke verktøyene med små barn.

Det er her personalets bevissthet kommer inn. Det som er avgjørende for bruken av digitalt verktøy er at personalet vet hvilke muligheter, begrensninger og hvor avgjørende egen rolle er for hvilke verktøy barnehagen anskaffer seg (Bølgan, 2008, s. 50). Det er ofte krav om at de brukes i barnehagen hvis det først blir anskaffet. Det kan derfor være lurt å ha anskaffet seg noe kunnskap om de mange mulighetene et digitalt verktøy har og man må tørre å gi fra seg kontrollen. Dette skriver Nina Bølgan (2008) om i et helt kapittel i sin bok *"Vil du være med så heng på!"*. Det er spennende å gå inn på akkurat dette. Jeg tror at grunnen til at de voksne i barnehagen ikke vil gi fra seg kontrollen er bekymringen for at ting blir ødelagt, eller at barna trykker på noen knapper som gjør at de går inn på noe som de voksne ikke vet hvordan de skal komme seg ut av.

2.3 Ser man barnet samtidig som man ser skjermen?

Det er skjermene over alt. Så hvor går egentlig grensen for tiden man bruker foran de mange skjermene man ser i løpet av dagen? Man har ledeskjermene på butikker for å vise hvilke tilbud man har, TV som står på i bakgrunnen mens man spiser eller gjør lekser, datamaskinen som skriker etter deg når du går i fra den eller Ipaden som ligger der og gjør nyheter og spill tilgjengelige uansett hvor man befinner seg. Med tanke på hvor tilgjengelig disse digitale verktøyene er i hverdagen, hvor mye skal man bruke det i barnehagen? "Læring og utvikling kan ikke læres bort. Barnet må konstruere sin egen forståelse" (Bølgan, 2008, s. 51). Dette innebærer at man som førskolelærer må være en god støttespiller til alt det nye som kommer inn, men at man samtidig må sette grenser for hva en kan gjøre og ikke gjøre. Som førskolelærer kan man bruke digitale verktøy til noe mer enn bare å spille, som underholdning eller som enkelte kaller det en "barnepasser". Man har mange muligheter med de mange applikasjonene som er laget og det er mange gode, pedagogiske spill som barna kan ha stor nytte av. Videre har man også mikrofon som kan være et godt verktøy til å la barna høre seg selv og man kan som pedagog ha stort utbytte av mikrofonen for å høre hvordan språkutviklingen til barnet er. Kamera er også et digitalt verktøy som kan være et godt hjelpemiddel for å se hva barnet interesserer seg for. Man får barnets perspektiv på omgivelsene det er omgitt av.

Når man sitter foran skjermen kan det være av forskjellige grunner. Disse grunnene kan være alt fra fornøyelse til innhenting av kunnskap. Og det er i denne sammenhengen at det er viktig at man som pedagog i barnehagen ser og undrer seg sammen med barna. Dette står også klart

og tydelig i rammeplanen: Barn må støttes til å undre seg og stille spørsmål (Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, 2011, s. 18). Dette understreker jeg med dette sitatet fra Åberg og Taguchi: ”Et resultat av dette (å ta utgangspunkt i barnas spørsmål) viste seg å være at barna lærte mye [...] som vi ikke hadde regnet med” (Åberg og Taguchi, 2006, s. 63). Det kan derfor være nyttig for den som skal lære bort å bruke en datamaskin eller en Ipad til noe fornuftig, å høre på hva barna mener om det og hva det evt. kan brukes til. Videre kan man bygge på dette ved å ha prosjektarbeid med de ulike digitale verktøyene.

Sonja Kibsgaard hevder at ”vi kan ikke lære barn noen verdens ting – de må selv *lære seg*” (Kibsgaard, 2008, s. 20). Det er derfor vi må gå ut i fra barnas spørsmål og hvordan de lærer best. Vi må tørre å slippe barna til og la de prøve det som er tilgjengelig. Og ”Barns rett til medvirkning krever tid og rom for å lytte og samtale.” (Rammeplan for innhold og oppgaver i barnehagen, 2011, s. 18). For barn med særskilte behov er det akkurat dette som er viktig. Man må ta seg tid til å se hvor de er og hvordan dagsformen er. Man må spørre seg selv – trenger barnet litt mer tid utenfor barnegruppen i dag? Hvordan er dagsformen til barnet? Hvor tidlig våknet barnet? Har morgenen vært så travel at det var noen rutiner som foreldrene ikke hadde tid til i løpet av morgenen? Det kan være mange grunner til at humøret til barnet ikke er på topp. Hvis barnet har hatt en dårlig natt og er sliten, kan det være bedre for barnet å slappe av i stedet for å prøve å lære noe. Barnet kan føle læringen som nytteløs og hvis man ikke er helt i form, blir man fortere sliten. Man må derfor ha god kommunikasjon med foreldrene og ikke minst med barnet.

2.4 Hva har økonomien å si for bruken av digitale verktøy i barnehagen?

For å ha god tilgang til gode digitale verktøy trenger man en relativt god økonomi i barnehagen. Det er kostbart utstyr og når barnehagen først kjøper inn slikt utstyr, er man ofte redd for at det skal ødelegges. Dette er også en av grunnene til at man bør ha kunnskap og kompetanse til å rette opp hvis barnet trykker på en feil knapp eller sitter og spiller et spill og spør om hjelp. Som voksen i barnehagen bør man kunne vite det mest sentrale om for eksempel en datamaskin slik at man får hjulpet barnet.

2.5 Barnet i fokus

May Britt Drugli sier følgende om å se barnet: Barn trenger å få inngå i sosialt samspill [...] der barnets kompetanse blir sett, respektert og utviklet videre (Drugli, 2011, s. 201). Det handler om å se barnets positive sider og gjøre det man kan får å la barnet få utvikle seg på en best mulig måte. I slike tilfeller handler det om å se barnet ved å gi det følelsen av at det er

verdifullt og at de voksne prøver å forstå hvilke behov det har. Dette kan gi en god opplevelse av trygghet (Barsøe, 2010, s. 131). Videre vil det å se barnet der det er, gi barna tryggheten om at man er en tilstedeværende voksen. Det handler hele tiden om at barnet skal vite hvor man har de voksne og at man som voksen må vise til tydelige og klare regler på en god måte som gir samme konsekvens for alle barna. Som et resultat av dette vil barna vite hva de voksne krever av hvert enkelt barn (Barsøe, 2010, ss. 130-131 og Drugli, 2013, ss. 171-172).

Videre er det viktig at alt av personalet vet hvordan barn med atferdsvansker skal behandles. Som Drugli sier foreligger det mye god kunnskap både om utvikling og atferdsvansker. Drugli sier at alle i barnehagen har et felles ansvar om å bruke denne kunnskapen slik at barna med atferdsvansker får best mulig oppfølging og at de blir behandlet likt (Drugli, 2013, s. 169).

2.6 Spesialundervisning

Det er hjemlet i opplæringsloven at dersom barn skal få spesialundervisning, skal denne typen undervisning ”formast ut i samarbeid med eleven og foreldre til eleven, og det skal leggjast stor vekt på deira syn” (opplæringsloven, 2014, §5-4). Dette er så fremt barnets alder tillater det. Spesialundervisning skal fastsettes i et enkeltvedtak (Kunnskapsdepartementet, 2011, kapittel 4.5). Dette enkeltvedtaket skal inneholde hva barnet skal lære, og hvordan undervisningen skal gjennomføres, samt hvor mange timer spesialundervisningen skal bestå av (antall timer barnet har krav på). Før dette blir gjort skal det foreligge en sakkyndig vurdering som gjennomføres av en spesialpedagog i barnehagen. Og i følge opplæringslova (2014, § 5-4) har foreldrene med de avgrensningene som følger reglene om taushetsplikt og § 19 i forvaltningsloven, rett til å sette seg inn i hva innholdet i den sakkyndige vurderingen, samt uttale seg om denne før det blir gjort noen form for avgjørelse.

I barnehagen skjer mye av læringen gjennom leken (Kibsgaard, 2008, s. 22). De prøver ut sine erfaringer i den trygge sonen leken gir dem. For de som har særskilte behov av ulike grunner, kan dette by på utfordringer og de får ikke samme utbytte av leken. På grunn av ulike utfordringer kan det være vanskelig å leke eller sosialisere seg på samme måte som barn med spesielle behov. Disse barna har krav på tilpasset opplæring, eventuelt spesialundervisning gjennom en sakkyndig vurdering ut i fra hvilke bestemmelser som blir avgjort (Nilsen, 2012, s. 241). Før dette blir gjort, skal det være innhentet samtykke fra foreldre og elever/barn (hvis alderen til barnet tillater dette) (Dalen & Tangen, 2012, s. 221)

Barn med særskilte behov har i følge FNs konvensjon om barnets rettigheter rett til særskilt omsorg dersom det er funksjonshemmet. Det står også at ”barnet skal få undervisning, opplæring [...] for å oppnå best mulig integrering og individuell utvikling (FNs barnekonvensjon, 1989/2003, s. 18). På dette punktet har jeg hovedfokus på barnets individuelle utvikling. Lærer barnet best ved å holde på med en Ipad eller et nettbrett bør det få muligheten til å gjøre dette. En annen ting er variasjon i læremetoder. Det er mange måter å lære, og alle lærer på forskjellig vis. Man sier gjerne at man er en teoretiker eller en praktiker. Noen lærer bedre ved å prøve ut nye ting og kjenne på kroppen at man får til noe.

2.7 Digitalt verktøy – Potensiale for utvikling hos barn?

”Det å lese, skrive og regne er ikke et mål i seg selv, men utgjør basisferdighetene for å tilegne seg mer avansert kunnskap” (Erstad, 2005/2012, s. 54). For noen barn, kan det være vanskelig i seg selv å få uttrykke hva man mener og vil. Det er derfor viktig at man lager mål sammen med barnet slik at barnet får være med å bestemme hva det skal ha kunnskap og kompetanse om i løpet av en gitt periode. Men dette begrenses ut i fra barnets alder og hva spesialpedagogen mener det bør lære. Den formelle læringen tilhører ikke bare skolen lengre. Andre faktorer som hjemmet, lokalmiljøet og venner har fått en mer sentral rolle i læringen. (Erstad, 2005/2012, s. 55) Dette trekker jeg frem fordi det er viktig at man samarbeider med de foresatte om hva som læres. Dette gjelder spesielt de med særskilte behov. Læringen må følges med hele tiden. Et godt eksempel på dette var i en av mine praksisbarnehager. Der brukte de loggbok hvor de skrev hva barnet hadde gjort i løpet av helgen og hvordan barnet hadde lekt. Dette for å gjøre jobben til spesialpedagogen enklere, men samtidig ha noe å snakke med barnet om. Det ble blant annet tatt opp at barnet hadde vært på kino eller lignende. Dette kan for eksempel overføres til en Ipad hvor begge parter skriver der i stedet for i en loggbok. Grunnen til dette er fordi det kan være noe man kan gjøre sammen med barnet. Og i prosessen får barnet forklart sine egne meninger og hva det synes det har lært. På Ipaden kan de også ta opptak av barnet slik at det ser seg selv, mens det får øvd på språklyder. Det man må passe på da er å sikre filene slik at den ikke kommer ut på nettet. Man må med andre ord være forsiktig med oppkobling mot internett med enheten.

3.0 Metode

3.1 Hva er metode?

Metoden er den måten man velger å samle inn data på. Altså den informasjonen man trenger til undersøkelsen (Dalland, 2012/2013, s. 112). Målet med oppgaven er å finne ut noe man interesserer seg for. Man må derfor velge en metode som gjør at man finner ut av det en trenger for å skrive oppgaven.

3.1.1 Hvilke metoder kan man bruke?

Det er forskjellige metoder man kan bruke. Kvantitativ metode kan man bruke hvis man vil ha store sammenlignbare tall som man vil undersøke. Et eksempel på denne metoden kan være at man vil finne ut *hvor mange* som *braker* Ipad i barnehagen. En annen metode man kan bruke er det kvalitative metoden. Denne metoden ”tar sikte på å fange opp mening og opplevelse som ikke lar seg tallfeste eller måle” (Dalland, 2012/2013, s. 112). Dette er en utmerket metode hvis man for eksempel vil ha svar på *hvordan* barnehagen *braker* Ipad. Den kvalitative metoden lar deg gå mer i dybden av spørsmålet og det kan være veldig store variasjoner fra barnehage til barnehage. I den kvantitativ metoden bruker man ofte spørreskjema med faste svaralternativer og man berører kun overflaten i det man lurte på. I den kvalitative metoden får man et mer personlig forhold til den/de man henter informasjonen fra. Om det er et intervju eller observasjoner kommer man tettere på det man vil undersøke. Man får et jeg-du-forhold når man bruker kvalitativ metode kontra et jeg-det-forhold ved bruk av kvantitativ metode (Dalland, 2012/2013, s. 113). Når man bruker en kvantitativ metode blir ikke opplysningene man får så personlige som ved en kvalitativ metode.

3.2 Intervju

”Samtalen er det viktigste redskapet du har i arbeidet med andre mennesker.” (Dalland, 2012/2013, s. 151). For å ha et intervju må man kunne snakke med andre mennesker. Man må kunne uttrykke seg selv for å finne ut det man vil vite. Man må også stille de riktige spørsmålene slik at man skal få svar på den problemstillingen man har laget. Det kvalitative forskningsintervjuet har som formål ”å få tak i intervjupersonens egen beskrivelse av den livssituasjon hun eller han befinner seg i” (Dalland, 2012/2013, s. 153). Det handler om å få

tak i intervjupersonens beskrivelse for hvordan han/hun praktiserer/har det på det aktuelle tidspunktet ut i fra hva man vil finne ut. Dalland henviser til Kvale og Brinkmanns tolv aspekter som beskriver forståelsesformen i det kvalitative intervju. Noen av disse aspektene jeg anser som mest relevant til min problemstilling er som følger (Hentet fra Dalland, 2012/2013, ss. 153-163):

1. "Intervjuet har som formål å tolke meningen med sentrale temaer i intervjupersonens livsverden. Intervjueren registrere og tolker meningen med det som blir sagt og måten det blir sagt på."

Det å registrere og tolke meningen med det som blir sagt og ikke minst hvordan det blir sagt er ganske viktig når man intervjuer. Grunnen til dette er fordi man kan si noe, men mene noe annet. Tolkninger på dette kan være at man smiler og sier noe, men himler med øynene, noe som tilsier at man ikke mener det man sier.

2. "Intervjuet har som mål å innhente kvalitativ kunnskap, uttrykt med vanlig språk. Det forsøker ikke å kvantifisere."

Når man intervjuer har man en vanlig samtale, men at man prøver å innhente den kunnskapen informantene har om det temaet intervjuet handler om og man kan stille oppfølgingsspørsmål hvis det er noe mer man lurer på. Man kommer mer i dybden på temaet og berører ikke bare overflaten slik man ofte gjør i et kvantitativt intervju.

3. "Intervjueren viser åpenhet overfor nye og uventede fenomener, og unngår ferdigoppsatte kategorier og tolkningskjemaer."

Som sagt under punkt to, kan man komme med oppfølgingsspørsmål dersom det er noe som blir sagt som man synes kan være interessant å høre mer om. Man bruker heller ikke faste skjemaer som beskriver hvordan man skal tolke hvert punkt man synes er interessante, men man kan variere ved hvert enkelt tilfelle ut i fra hvilken vinkling man anser som riktig på besvarelsen.

4. "Intervjuet fokuserer på bestemte temaer; det er verken stramt strukturert med standardiserte spørsmål eller fullstendig "ikke-styrende"."

Man kan bygge videre på temaer som respondenten bringer opp og man kan stille spørsmål som man kommer på i situasjonen. Enten det er noe man har "glemt" i intervjuguiden eller spørsmål som dukker opp ved et tema i respondenten tilfeldigvis berører.

5. "Intervjupersonen kan gi ny innsikt og bevissthet, og intervjupersonen kan i løpet av intervjuet komme til å endre sine egne beskrivelser og tolkninger av et tema."

Man kan påvirke hverandre i en intervjusituasjon. Man kan få åpnet sinnet for nye måter å bruke bestemte verktøy eller man kan få åpnet nye veier til refleksjoner. Som respondent får

man intervjupersonens synspunkt som man kan dra inn i sine egne besvarelser, og man kan i løpet av et intervju få nye synspunkter på det temaet intervjuet handler om.

6. *”Ulike intervjuere kan fremkalle ulike uttalelser om det samme temaet, avhengig av sin følsomhet overfor og kunnskap om intervjuemnet.”*

Ut i fra ens egen tilknytting til temaet er det veldig variabelt hvor mye kunnskap en har om enkelte tema. Det er varierende hvilke punkter en selv synes er spennende å snakke mer om.

7. *”Et vellykket forskningsintervju kan være en verdifull og berikende opplevelse for intervjupersonen, som kan få ny innsikt i sin egen livssituasjon.”*

Man kan lære mye om seg selv, og om den situasjonen man befinner seg i. Man får et noe formelt blikk på andre personer og lærer etter flere intervju, hvordan man på best mulig måte får de svarene man vil ha.

Det kan være mye enklere å sikre høy validitet gjennom kvalitative undersøkelser enn ved kvantitative. (Larsen, 2007/2012, s. 80). Grunnen til dette er mye fordi at man kan endre sine spørsmål i løpet av samtalen og man kan komme inn på mer relevante og nyttige emner ved å ha en samtale med respondenten enn ved å observere, slik man ofte gjør ved kvantitative undersøkelser. Observasjoner kan tolkes forskjellig og observatører kan legge merke til forskjellige ting (Larsen, 2007/2012, s. 81).

3.3 Valg av metode

Jeg valgte å bruke kvalitativ intervju som metode i min oppgave. Grunnen til dette er at det var mest tid- og hensiktsmessig for min problemstilling. Jeg ville ha konkrete svar fra noen få respondenter. Med utgangspunkt at jeg kjente intervjuobjektene fra tidligere praksisperioder, visste jeg at disse var utdannet spesialpedagoger. Dette kan også ha vært en av mine feilkilder ved mine funn, men dette kommer jeg tilbake til senere.

Min fremgangsmåte har vært som følger. Jeg tok kontakt med de jeg ville intervju slik at jeg visste at det var greit før jeg utarbeidet et spørreskjema. Når jeg fikk vite at de ville være med utarbeidet jeg en intervjuguide (vedlegg 1 & 2) og et samtykkeskjema (vedlegg 3) slik at jeg fikk det skriftlig at jeg kunne bruke opptaker for å få med alle detaljene i intervjuene. Etter å ha vært å intervjuet 2 spesialpedagoger i en barnehage, fikk jeg beskjed om at en spesialpedagogstudent som jeg kjenner skal ta over jobben som spesialpedagog for en av mine intervjuobjekter. Med dette fikk jeg en idé om bruke denne personen som intervjuobjekt fordi han også har fordypning i IKT fra førskolelærerstudiet. Jeg kontaktet min veileder og spurte om dette kunne være en god idé (noe de syntes det var) og utarbeidet en intervjuguide

som jeg fikk godkjent. Jeg sendte intervjuet pr epost. Samtidig sendte jeg intervjuguiden til den tredje spesialpedagogen siden hun ville vite hva intervjuet skulle handle om. Når hun hadde lest spørsmålene fikk jeg beskjed om at hun ikke mente hun at min problemstilling ikke var relevant til hennes jobb, noe jeg var uenig i men godtok. Jeg spurte om hun kunne eventuelt kunne se på spørsmålene og svare på de ved mail.

3.4 Utvalg

Jeg har valgt å ha 4 respondenter. Disse har en alder fra 29 – 60 år og har veldig ulike erfaringer. Respondenten på 29 år holder på med spesialpedagog 2 studiet og respondenten på 60 har masse erfaringer innenfor yrket og har vært spesialpedagog siden 2002. Hun har også lang erfaring innenfor familieterapiavdelingen. En mer strukturert og detaljert oversikt over mine respondenter finner du som ”vedlegg 4 – respondenter”.

3.4 Utvalg av data

Jeg har valgt å bruke personer jeg visste hadde en tilknytting til den spesialpedagogiske delen av min problemstilling. Mitt utvalg av personer ble derfor strategisk og skjønnsmessig utvalgt med tanke på utdanning og alder (Dalland, 2012/2013, s. 163) og (Larsen, 2007/2012, s. 77). Jeg valgte selv å kontakte de personene jeg intervjuet dog med forskjellige metoder. Spesialpedagog 1 ble kontaktet over en telefonsamtale, spesialpedagog 2 ble spurt av spesialpedagog 1 på vegne av meg, spesialpedagog 3 ble kontaktet via SMS og spesialpedagogstudent ble kontaktet ansikt til ansikt. Mine respondenter hadde alle en tilknytting til fagfeltet, noe som var en vesentlig del av min problemstilling (Larsen, 2007/2012, s. 164).

3.5 Prosess

3.5.1 Før intervjuene

Før intervjuene hadde jeg lest noe teori ang intervju som metode og jeg hadde laget en intervjuguide (vedlegg 1) som jeg fikk godkjent av veileder. Når jeg tok kontakt med spesialpedagog 1 sa hun også at spesialpedagogstudenten skulle ta over for spesialpedagog 2. Jeg tok kontakt med min veileder og spurte om det var en god idé, noe jeg fikk bekreftet at det var. Jeg tok derfor kontakt med ham og han sa seg villig til å bli med på intervjuet. Jeg lagde deretter intervjuguiden (vedlegg 2) til ham og sendte den via epost. Intervjuguiden ble også sendt til spesialpedagog 3.

3.5.2 under intervjuene

Intervjuene er Jeg intervjuet spesialpedagog 1 og 2 med opptaker (Edirol (Roland) R-09HR) og mail med spesialpedagog 3 og spesialpedagogstudent. Under intervjuene med spesialpedagog 1 og 2 var det forskjellige omgivelser og forskjell på hvor formell intervjuet var. De jeg hadde intervju med var komfortable med å snakke med lydopptaker og jeg fikk samtykkeskjema (vedlegg 3) av begge.

3.5.3 Etter intervjuene

Etter intervjuene valgte jeg å transkribere intervjuene, altså skrive det ord for ord (Dalland, 2012/2013, s. 179). Dette for å prøve å bevare mest mulig av intervjuene og samtidig holde det jeg har skrevet i samtykkeskjemaet: *”Intervjuet blir tatt opp og transkribert. Dette opptaket blir kun brukt under min bacheloroppgave og vil bli slettet etter endt transkribering”* (Vedlegg 3). Dette handler også om at jeg ivaretar mine respondenters anonymitet. Jeg kommer til å lage en datamatrise for å få en oversikt over hva som har blitt sagt. Denne kommer i resultat/funn delen av oppgaven.

Jeg har valgt å bruke Tittelen til hver enkelt ved henvisning til personlig kommunikasjon.

3.6 Kildekritikk

Dalland beskriver kildekritikk slik: *”Kildekritikk er de metodene som brukes for å fastslå om en kilde er sann”* (Dalland, 2012/2013, s. 67). Larsen skriver at *”feilkilder kan oppstå på grunn av undersøkelseeffekter”*. Videre skriver hun at *”vi kan skille mellom tre ulike typer”*. Disse er Intervjueffekt, spørsmåls-effekt og konteksteffekt. (2007/2012, ss. 104-105). Det er varierende hvor mye erfaring man har i forhold til intervju. Hvis man ikke har vært i en intervjusituasjon tidligere kan det være nervepirrende å sitte foran en person alene å spørre. Man skal da ha forberedt seg godt slik at man vet hva man skal si og er trygg på seg selv. Dette gjør hele prosessen enklere for en selv.

I min situasjon var det første intervjuet veldig uformelt i forhold til det andre. Det foregikk på et oppholdsrom midt i barnehagen. Det andre intervjuet var på kontoret til spesialpedagog 2. Vi satt på hver vår side av et bord hvor hun satt tilbaketrukket på en kontorstol. Intervjuet gikk veldig greit og hun var veldig pratsom rundt sine egne erfaringer og tanker rundt emnet. Jeg stilte noen oppfølgingsspørsmål som virket interessante. Intervju med spesialpedagog 3 og

spesialpedagogstudent ble gjennomført over mail. Ved å ta det over mail ble ikke disse intervjuene like gode som de to første og jeg fikk ikke all verden med informasjon, men fordelene med intervju over mail er at respondenten får mer tid til å tenke over svaret og man får ofte et mer reflektert svar. Det man kan risikere med intervju er derimot at man kan få ærligere svar når man har et intervju der begge befinner seg i samme rom. Grunnen til dette er fordi man ikke får like stort tidsrom å tenke seg om på og for å ha en flyt i samtalen sier man ofte det første man tenker på.

Jeg har prøvd å finne så relevant litteratur som mulig, og forhørt meg med pedagogikkveileder om spesialpedagogisk litteratur. Jeg har også forhørt meg med bibliotekar for hjelp til å finne bøker. Jeg har sett på gyldighet, holdbarhet og relevans i de kildene jeg har brukt. Jeg har hovedsakelig brukt relativt nye bøker der eldste bok er fra 2006 og nyeste bok er fra 2013. Jeg har også brukt lover som er gyldige. Disse kildene har jeg ansett som svært relevant til min problemstilling og det har fått med mest i forbindelse med digitale verktøy.

3.7 Etikk

De etiske retningslinjene jeg har måttet forholde meg til i løpet av denne oppgaven var blant annet å opprettholde anonymiteten til mine respondenter. Samtidig måtte jeg nullstille kjennskapet til mine respondenter. Siden jeg fra tidligere hadde kjennskap til alle mine respondenter måtte jeg legge dette til side for å få en mest mulig reliabelt intervju med hver og en av de. Dette var enklest med spesialpedagog 1 og 2 siden jeg hadde minst kjennskap til disse to. Til ettertanke var det greit at de to jeg kjenner best ble tatt over mail. Grunnen til dette er at jeg da på ingen mulig måte kan påvirke disse to. Videre tenkte jeg på hvordan jeg skulle oppbevare opptakene etter intervjuene. For min egen del satte jeg meg med en gang ned etter intervjuene og transkriberte disse og slettet lydopptakene slik at disse ikke kunne spores tilbake til de aktuelle personene.

Det som også har vært en utfordring er oppbevaringen av mailer jeg har fått fra spesialpedagog 3 og spesialpedagogstudent. Disse har jeg klippet ut til et word-dokument og fjernet alt av mailadresse og navn på disse slik at de ikke kan spores tilbake til mine respondenter. Jeg har skrevet ned datoer for de mottatte mail slik at henvisningene blir korrekte.

4.0 Funn

I denne delen av oppgaven vil jeg presentere mine funn ut i fra de intervjuene jeg har hatt. Jeg har hatt intervju med tre spesialpedagoger og en spesialpedagogstudent. Jeg vil begynne denne delen av oppgaven med å presentere de mest sentrale funnene fra intervjuene med spesialpedagog 1, 2 og 3 i en matrise. I løpet av teksten kommer jeg til å skrive mer utfyllende samt sitere noe fra hver enkelt. Spesielt relatert til hva de personlig synes om digitale verktøy. Her kommer jeg også til å skrive og sitere spesialpedagogstudenten og hva han sier om bruken av digitale verktøy i barnehagen. Når jeg siterer det hver enkelt har sagt vil jeg bruke overnevnte titler på grunn av anonymiteten til mine respondenter. Intervjuguiden er vedlagt som vedlegg 1 og 2.

4.1 En kort oversikt

I matrisen har jeg tatt utgangspunkt i de temaene/spørsmålene fra intervjuene med spesialpedagog 1, 2 og 3. Alt som står er rene sitat og er hentet fra transkripsjonen etter intervjuene, samt besvarelsen til spesialpedagog 3 via epost. Dette har jeg valgt å gjøre for å få en bedre oversikt over hva hver enkelt sier om temaene. Denne matrisen/utvalget av intervjuene ser slik ut (Intervjuet med spesialpedagogstudenten er ikke med på grunn av andre spørsmål, men vil bli lagt til i teksten).

Tema/Spørsmål	Spes.ped. 1	Spes.ped. 2	Spes.ped. 3
Tilstedeværende voksne.	Er tilstede for barna som trenger det lille ekstra.	Man trenger sensitive tilstedeværende voksne. Redd for at skjermen overtar fokuset fra barnet.	
Det enkelte barnet.	Prøver å se det enkelte barn.	Snakker om hva det har behov for her og nå.	At man ser det enkelte barnet og ikke kun utfordringene barnet har.
Inkludering.	Inkludert sammen med de andre barna.	Vil inkludere barna i sin hverdag slik at de får mest mulig ut av sin tid med spes.ped.	

Tilrettelegging.	Legge til rette for utvikling.	Kan bruke digitale verktøy til å la barnet få slappe av.	Tilrettelegger på en positiv måte og ut i fra barnets ståsted og interesser. Balanse mellom voksen-/ barnestyrt.
Mestring med IKT.	Mener ar barn kan hevde seg i IKT på skolen.	Film som belønning. Mikrofonbruk. Mener det er interesseavhengig hvor mye man får til.	Fritt(barnet får bestemme) ved bruk av belønning.
Ressurser (kompetanse, kunnskap om IKT) /økonomi.	Bruker det hovedsakelig til word, powerpoint og youtube med barna. Bruker Ipad i noen grad. Nevner smart-board som noe dyrt og ønsker seg dette.	Bruker det i jobb-sammenheng og sammen med barna (youtube), mener hun mangler kunnskap	Tror digitale verktøy kunne blitt mer brukt dersom kompetansen hadde vært bedre. Økt kunnskap kunne vært positivt.
Hvilke verktøy brukes?	PC, Ipad, iphone.	PC, ipad, mikrofon.	PC og Ipad, kamera og telefon.
Hva brukes de til?	Spille pedagogiske spill. Ta bilder.	Spille pedagogiske spill. La barna høre seg selv. Se filmer.	

(Figur 1. Oversikt over hva hver enkelt har sagt om temaet).

I matrisen har jeg valgt å ta utgangspunkt i det mine respondenter nevner mest i løpet av intervjuet og hva det er mest interessert i, samt hvilke digitale verktøy de bruker og hva disse (ut i fra deres svar) brukes til.

4.2 Bruken av digitale verktøy

Jeg vil begynne med å si at det har vært interessant å se hva mine respondenter har sagt om temaet. Det har vært varierende i bruken og hvilke verktøy de bruker mest, men det er tre digitale verktøy som går igjen på alle de tre spesialpedagogene. Dette er datamaskin, iPad og kamera i form av telefon, Iphone eller digitalkamera. Disse tre digitale verktøyene er nok de som blir mest bruk generelt i barnehagen. Spesialpedagoge 3 sier at kamera blir mest brukt. Da spesielt til å dokumentere hva som skjer i barnehagen.

4.2.1 Belønning

Spesialpedagog 2 og 3 bruker digitale verktøy blant annet til belønning av gjennomførte oppgaver eller hvis barnet har gjort det bra i løpet av en hard økt. Her sier spesialpedagog 3 blant annet at ”dette forutsetter at barnet har interesse for det, men de aller fleste har det så lenge det er tilpasset alder og forutsetning” (spesialpedagog 3, personlig kommunikasjon, 06.04.2014). Hun nevner også at det må være tilpasset alderen og forutsetningene hos barnet. Spesialpedagog 2 sier ” Det æ vet dæm like å se på å hør på, kan dæm få som en slags belønning etter at vi har hatt ei økt med det dæm treng mer av.” (spesialpedagog 2, personlig kommunikasjon, 19.03.2014). Her poengterer spesialpedagog 2 at hun - ut i fra barnets interesser og tidligere utsagn - at hun belønner barna etter en økt med det de trenger mer læring av, ved å bruke litt tid til noe av det barna vil gjøre, se og høre på.

4.2.2 Hva synes de personlig om digitale verktøy?

Spesialpedagog 1 (personlig kommunikasjon, 19.03.2014).

Hun sier at hun ikke er redd for å bruke data. Hun bruker både word og powerpoint samt at hun prøver å bruke Ipad som de nylig har fått, sammen med barna. Denne vil hun blant annet laste ned noen applikasjoner på etter hvert. I denne sammenhengen nevner hun blant annet ”my play home” hvor man for eksempel kan trene på foran, bak og inni. Videre begynner hun å snakke om applikasjoner som ”stimulere forskjellige ting med språket” og at det kan være applikasjoner som memory hvor man må bruke konsentrasjonen for å huske, gjerne med tall og telling. Hun snakker også om at hun bruker youtube til å høre sanger. Eksempler som hun nevner er ”hjulene på bussen, karius og baktussangen, kardemommeby”. Altså barnesanger med tekst. Like etter å ha nevnt dette sier hun at hun har et barn som er glad i faktating. Her bruker de blant annet data for å finne ut av ting som barnet lurer på ved å se etter bilder og informasjon. Hun sier deriblant at ”i går satt vi å googla på sjørøverskip og kanona”. Hun sier

at det er ganske fritt ved at de får komme med innspill til hva de skal gjøre og poengterer dette ved å si at ”Det e itj nå vits i at æ si kom barn, vi ska gjør det hær i dag”. Og nevner etterpå at hun må ta ting ut i fra barnas initiativ og hva de er interesserte i. Når jeg spør om det er noe hun kunne gjort annerledes svarer hun ”det e helt sikkert ting æ ikke har kjennskap til som vi sikkert kunna brukt meir”.

Spesialpedagog 2 (personlig kommunikasjon, 19.03.2014).

Når jeg spør om hun har noen personlige erfaringer med digitale verktøy svarer hun med et kjapt ”lite” til svar. Jeg tar opp tråden og spør om hun har noen positive eller negative tanker om dette. ”bare positivt” får jeg som svar. Hun fortsetter med at ”selvfølgelig e det jo det at nånn unga som ønske å bruk det hele tida”. Videre spør jeg hvordan hun egentlig bruker det og får til svar at ”det blir brukt til alt”. Da snakker hun blant annet om at hun bruker å lete opp musikkvideoer om Dunderly ”med tekst sånn at vi kan lær oss teksten og syng med”. Dette bruker hun både i læringsøyemed og som fornøyelse. Hun forteller også at hun bruker den til å finne bokstavspill, hvor de kan tegne bokstaver, men hun poengterer at dette er alt i fra hvor barnet er i utviklingen.

Hun begynner å fortelle om en mikrofon som de bruker mye. Denne blir blant annet brukt til språktrening. Hun sier ”Æ høre kor det skurre henne”, og mener det er et godt verktøy for å finne ut hvilke språklyder barnet sliter med. Hun sier også at det å høre seg selv er veldig bra og at de får mestringsfølelse av at ”æ syng og si nånn ting som andre syns e greit å hør på”.

Spesialpedagog 3 (personlig kommunikasjon, 06.04.2014)

Hun er veldig kort med å besvare dette spørsmålet i intervjuet, men skriver at ”Digitale verktøy er en klar styrke og kan brukes på utallige måter. Positivt!!”. Videre skriver hun i besvarelsen ”man kan bruke det som en del av opplæringen eller som type ”belønning”. Videre skriver hun at det er viktig med en balanse mellom voksen og barnestyrt i jobbeøkter. Dette både for å beholde motivasjonen og ikke minst ha en læringskurve. Hun mener også at man kunne brukt PC/Ipad i større grad. Kameraet kunne man brukt både på tur og ute/inneliv for å styrke språk og hukommelse og poengterer dette ved å si at dette ville vært gode førstehåndserfaringer som kunne vært veldig positivt for barnet. Avslutter setningen med å skrive ”visualisering”.

Personlig synes hun ”digitale verktøy er en styrke som, brukt på riktig måte, kan gi mye mestring og en positiv læringskurve.” videre skriver hun ”det mest optimale digitale verktøyet

er iPad [...] med alle dets muligheter og at det er enkelt i bruk. Enkelt å håndtere for barna og at den responderer kjapt". Hun er med andre ord veldig glad i å bruke iPad sammen med barna fordi det er enkelt og responderer kjapt.

Spesialpedagogstudent (personlig kommunikasjon 06.04.2014)

Intervjuet med denne respondenten består av andre spørsmål, men prøver å integrere hans svar i de forskjellige bolkene videre i kapitlet slik at jeg får med hans meninger også.

Han har alltid hatt stor interesse for digitale verktøy, noe som har tror påvirket hans valg når han skulle velge fordypning i sitt tredje studieår. Videre skriver han "jeg tror absolutt at jeg kommer til å integrere bruk av digitale verktøy i mine arbeidsmetoder". Han skriver blant annet at barnas interesser rundt digitale verktøy åpner dører til å utfordre barna til utvikling på en arena som de er interesserte i og opptatt av. Videre nevner han også at det er viktig med tilstrekkelig kompetanse for å få til dette på en god måte. Han sier også noe om at blant annet nettbrett med dets mangfold av applikasjoner, gjør at tiden som barna har fått tildelt vil bli mer produktiv. Dette med tanke på at klargjøringen av diverse brettspill og lignende aktiviteter som tar mye tid til å forberede kan erstattes med lignende spill på nettbrettet som man finner frem til i løpet av få sekunder. "dermed vil barnet få mer tid til den treningen det har krav på". Men han poengterer at han vil bruke digitale verktøy der det er mest effektivt og vil tjene barnet på best mulig måte.

4.3 Hva synes mine informanter er viktig i sin jobb som spesialpedagoger?

Spesialpedagog 1 (personlig kommunikasjon, 19.03.2014)

"Å være tilstede for barna", "Prøve å se det enkelte barnet", "legge til rette for" og "hevde seg" er de viktigste punktene spesialpedagog 1 snakker om. Dette mener hun er viktig for at barnet skal få mest mulig nytte av hennes kompetanse om barn med særskilte behov. Hun er spesielt opptatt av å være til stede for barna og se hva det enkelte barns behov er. Hun er opptatt av hvordan hun møter barnet også tenker hun at hun må jobbe for hvordan hun kan hjelpe barnet til å utvikle seg og stimulere det, samt legge til rette for at barna med særskilte behov blir inkludert sammen med de andre barna.

Spesialpedagog 2 (personlig kommunikasjon, 19.03.2014)

Spesialpedagog 2 nevner blant annet "at man trenger sensitive tilstedeværende voksne", "hva barnet har behov for her og nå" og det å "inkludere barna i sin hverdag". Hun snakker mye

om hvordan man kan bruke mikrofon i opplæringsøyemed og er veldig opptatt av at barna opplever mestring. Hun liker å høre barna synge, noe som hun mener gir de ”en unik mulighet til å hør sæ sjøl” og ”opptre og ikke minst få den følelsen av at æ syng og si nånn ting som andre synes e greit å hør på”. Hun mener videre ”det e i læringsøyemed, og da må du vær dær å hjelpe”. Og ”ungen som e her treng både det visuelle og det auditive samtidig”.

Spesialpedagog 3 (personlig kommunikasjon, 06.04.2014)

”Det som er desidert viktigst er at barnet får den riktige hjelpen/midlene for å håndtere sine utfordringer” starter spesialpedagog 3 med. Hun vil gi barnet den hjelpen det trenger og mener at dette er det viktigste i hennes jobb. Videre skriver hun ”at man SER barnet og IKKE kun utfordringene barnet har”. Her er vi igjen inne på det å se barnet. Hun skriver også at man må bidra til å styrke selvtillit og at alt baserer seg på mestring. Dette poengterer hun med å si ”skal barnet ha fremgang må det oppleve mestring”.

Spesialpedagogstudent (personlig kommunikasjon 06.04.2014)

Spesialpedagogstudenten mener det er viktig å se barnet som et barn, og ikke som en diagnose. Han har da tilnærmet lik oppfatning som spesialpedagog 3. Videre ordlegger han seg slik ”alle barn har utfordringer de møter i utviklingen sin, noen har bare litt mer utfordring enn andre”. Han skriver i svaret på intervjuet at han synes det er viktig fokusere på hva barnet får til, fremfor hva barnet ikke får til. Han nevner også at det er viktig at han som pedagog utfordrer barnet på bakgrunn av hva det får til fra før, slik at barnet opplever mestring og får en styrket selvfølelse.

5.0 Drøfting

Ut i fra de intervjuene og de svarene jeg har fått i løpet av denne oppgaven har jeg fått større kunnskap om hva spesialpedagogene gjør og hva som er viktig i deres hverdag. Svarene jeg har fått har mange likheter. Da tenker jeg spesielt i forhold til det å se enkeltbarnet.

Respondentene mine har også noen forskjeller. Dette gjelder spesielt bruk av IKT som verktøy. Jeg skal i løpet av denne oppgaven gå dypere inn på dette.

5.1 Bruken av digitale verktøy

Mine respondenter bruker mye av det samme og de verktøyene som har blitt nevnt, blir nevnt av alle. Hovedforskjellen er hvor mye de snakker om de enkelte digitale verktøyene og hvor mye de bruker de. Noen bruker de mest til å vise filmer som belønning, mens andre gjerne vil bruke de til å la barnet få prøve ut sine kunnskaper. Sistnevnte blir sagt av spesialpedagogstudenten. Ved å støtte meg til det som blir sagt tror jeg at det er han som har høyest kompetanse om IKT av mine respondenter. Jeg tror derfor at det vil være mer naturlig for ham å tørre å gi fra seg kontrollen i større grad kontra de andre spesialpedagogene. (Bølgan, 2008, 44-66).

Bølgan har en lang liste over forskjellige digitale verktøy som har inntatt barnehagen (Bølgan, 2009, s. 80). Av disse er det 4-5 digitale verktøy mine respondenter har nevnt. og av de nevnte er det blant annet datamaskin og Ipad som blir mest brukt og som spesialpedagog 3 mener det er ”det mest optimale verktøyet”. Dette kan jeg si meg enig i på grunn av at det er enkelt å håndtere for barna og det responderer kjapt. Siden det er et portabelt verktøy kan man sitte med det i hele barnehagen og man kan ta det med ut i barnehagens uteområde også. Mulighetene er mange med et slikt verktøy. Det handler om å ha kreativiteten og kompetansen til å bruke det. Spesialpedagog 1 bruker det til å finne informasjon, siden hun har et barn som er interessert i fakta stoff (spesialpedagog 1, personlig kommunikasjon, 19.03.2014). Det er i slike tilfeller veldig greit å ha en Ipad som man kan ta med seg. Holder man for eksempel på med et prosjekt ute i barnehagen Kan en Ipad være en god kilde til informasjon for å finne ut alt fra hvilken blomst som er på enga til hva de ulike dyrene sier. Dette kan være en veldig grei måte å vise barna at man ser de samtidig som de bruker digitale verktøy. Dette mener jeg fordi personalet som bruker det digitale verktøyet ser hva barna er interesserte i og bruker de digitale verktøyet til å hjelpe barnet med å finne informasjon om

noe de synes er interessant. Dette igjen fører til at barnets kompetanse blir utviklet videre i et sosialt samspill (Drugli, 2011, s. 201).

Spesialpedagogstudenten sier at man finner applikasjoner som er skapt for trening av for eksempel artikulasjonstrening og korttidsminnet. Som Spesialpedagog 1 nevner finnes det mange gode applikasjoner som man kan bruke til å styrke barnets språk og forståelse for eksempel i rommet (personlig kommunikasjon, 19.03.2014). Erstad skriver at "Det å lese, skrive og regne er ikke et mål i seg selv, men utgjør basisferdighetene for å tilegne seg med avansert kunnskap" (Erstad, 2005/202, s. 54). For barn uten særskilte behov kan nok dette være et tilfelle, men hos barn med særskilte behov kan det være utfordrende å lære seg å lese, skrive eller regne. Noen barn sliter med å lære seg bokstavene og noen sliter med uttale av språkfonemer.

Begge barnehagene jeg har vært i, har valgt å implementere (Bølgan, 2009, s. 80) nye digitale verktøy inn i barnas hverdag. Da tenker jeg spesielt på Ipad. Jeg vil også nevne at "I fremtiden vil sannsynligvis digitale verktøy inngå som en selvfølgelig del av virksomheten i barnehagen" (Bølgan, 2006, s. 37). Jeg vil med bakgrunn i denne ytringen nevne at det er 8 år siden Bølgan sa dette og digitale blir bare mer og mer en selvfølgelighet i barnehagehverdagen.

Barnehagen hvor spesialpedagog 3 jobber, har de hatt Ipad en stund. Dette velger jeg å si på bakgrunn av at hun mener Ipad er det mest optimale verktøyet. Videre sa alle mine respondenter noe om å se det enkelte barnet. "Barn trenger å få inngå i sosialt samspill [...] der barnets kompetanse blir sett, respektert og utviklet videre" (Drugli, 2011, s. 201). Dette tror jeg barna opplever når de er sammen med spesialpedagogene jeg har opplevd. Det jeg derimot ikke er sikker på er hvordan disse barna har det når de er med den store barnegruppa. Det at alle på avdelingen har klare og tydelige regler for hva som er lov og ikke, samt at alle barna får samme konsekvens for lik handling gir et resultat av at barna vet hva de voksne i barnehagen krever av hvert enkelt barn (Barsøe, 2010, ss. 130-131 og Drugli, 2013, ss 171-172). Dette gjelder også ved bruk av digitale verktøy, slik at alle får prøve det hvis de vil og slik ta de samme barna ikke bruker samme verktøy hele dagen. Dette er noe som de ansatte i barnehagen må passe på. En ting er å la de holde på med de digitale verktøyene, en annen ting er å la de holde på hele tiden.

Gjennomgående for de tre spesialpedagogene var at de brukte mye youtube som belønning for barnet når de har hatt en god økt sammen. Er dette en positiv måte å bruke digitale verktøy på eller burde man ha mindre fokus på å bruke det som belønning og heller overføre bruken til noe mer læringsrelatert?

Spesialpedagog 1 sier at hun gjerne vil ha en smartboard. Om dette sier hun blant annet at "Det kan brukes til så mange ting". Det kan det jo så absolutt. Man har mange muligheter og det blir mer og mer brukt på skolen. Dette er også noe som kan være bra for å forberede barna til de begynner på skolen. Ut i fra egne erfaringer tror jeg det er viktig at man lar barna bli kjent med digitale verktøy allerede i barnehagen. Grunnen til dette er at de har noe å bygge videre på når de begynner på skolen. Og skolen slipper å bruke mye tid og ressurser på å lære alle barna alt fra begynnelsen av. Jeg synes initiativet er godt og som Bølgen sier er det viktig at personalet er ivrige etter å utforske mulighetene og kvalitetene med nye digitale verktøy slik at barnehagen kanskje får anskaffet seg disse. Videre vil jeg støtte meg til det Bølgen sier om at egen rolle er avgjørende for hva barnehagen skaffer seg av verktøy (Bølgen, 2009, s. 50). Man må ville lære for å kunne ta i bruk noe. Men læring kan ikke læres bort, man må konstruere sin egen forståelse (Bølgen, 2008, s. 51). Dette gjelder også barn. De må ville lære for at de skal huske noe. Det er akkurat som spesialpedagog 1 sier at "det er itj nå vits i at æ si kom barn, vi ska gjør det hær i dag" (spesialpedagog 1, personlig kommunikasjon, 19.04.2014). Dette tror jeg er meget relevant og den formelle læringen tilhører ikke bare skolen lengre. Andre faktorer som hjemmet, lokalmiljøet og venner har fått en mer sentral rolle i læringen (Erstad, 2005/2012, s. 55). Grunnen til dette tror jeg er mye fordi hverdagen har blitt så digitalisert og man har også formell læring i hverdagen ved at man leter etter informasjon på nettet. Man kan også ta ulike kurs på internett. Utfordringen ved dette er at man må bli mer og mer kritisk til det man finner av informasjon på internettet. Det er mye forskjellig og jeg kan ta Wikipedia som et eksempel. Her kan du finne informasjon om nesten alt mulig, men mye av denne informasjonen kan endres av privatpersoner.

5.2 Hva synes spesialpedagogene personlig om digitale verktøy?

Dette overrasket meg veldig når jeg var ferdig med intervjuene. Jeg fikk veldig gode tilbakemeldinger om at de alle hadde svært positive holdninger til digitale verktøy. Som spesialpedagog 3 sier, er hun ikke redd for å bruke data. Hun bruker både word og

powerpoint, samt at hun prøver å bruke Ipaden de nylig har fått i barnehagen. Det at hun prøver er et godt utgangspunkt. Hun viser interesse for nye verktøy som kan være aktuelle å bruke i sitt arbeide sammen med barna.

Ut i fra de funnene jeg har, kan jeg trygt si at det er en skjevhet i kompetansen rundt digitale verktøy. Slik som Erstad sier er det ”skjevheter i aldersfordelingen, der de unge kan mest” (Erstad, 2005/2012, s. 103). Siden mine respondenter har et aldersspenn på ca. 32 år er det tydelige forskjeller mellom kompetansen innenfor hva de vet om digitale verktøy.

Spesialpedagog 2 som er eldst har nevnt digitale verktøy som data og mikrofon. Hun va så vidt innom Ipad. Dette ble blant annet nevnt innenfor spilling og å finne bokstaver på Ipad ved læring av utformingen av bokstaver. Hun snakket ikke mye om dette, men nevnte det i en bisetning, men forklarte ikke noe mer utover videre bruk.

Spesialpedagogstudenten derimot var veldig ivrig med å forklare rundt det med digitale verktøy og hvordan han ville bruke dette sammen med barna. Han var innom alt fra enkel bilderedigering til laging av animasjonsfilm, noe som av erfaring krever at du kjenner til programvare som gjør dette mulig. Dette er – med utgangspunkt i mine respondenter – et tydelig tegn på at kompetansen rundt IKT er noe som tilhører ”spesielt interesserte ungdommer (Erstad, 2005/2012, s. 93).

5.3 Barnet i fokus

”Ut i fra barnas initiativ og hva de er interesserte i”, ”å være tilstede for barna” og ”hva barnet har behov for her og no” er noe av det spesialpedagogene sier angående det å ha barnet i fokus. Ved å gå ut i fra barnas initiativ og være tilstede for barna, støtter de barna og lar de undre seg over det de er nysgjerrige på. Dette står det også at de skal gjøre i rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2011, s. 18).

Barns rett til medvirkning krever tid og rom for å lytte og samtale (rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, 2011, s. 18). Med dette i bakhodet mener jeg at dette er grunn nok til at man bør ha tilstrekkelig kompetanse innenfor IKT slik at man tør å la barna holde på med det, og samtidig være trygg på at man kan svare dersom det er noe de lurer på angående digitale verktøy. Er man usikker kan man ta seg tid til å undre seg sammen med barna og lage en utforskerferd til å finne ut hva man skal gjøre. Dette krever likevel at man har noe kunnskap om hvilke knapper man bør trykke på for å være sikker på at man kommer til riktig sted til slutt. Når det kommer til det å ordne opp i noe som har gått galt, kunne det

kanskje være greit å ha en IKT-ansvarlig i barnehagen? Uansett, det som er viktigst, er at man veileder barna og er tilstede i situasjonen slik at barna vet at de kan spørre hvis det er noe de lurer på. Kan det å lage spill sammen med barna være noe man kan strekke seg etter dersom man allerede kan en del om digitale verktøy? Kontakter man et selskap som utvikler spill, kan det hende de kan ha introduksjonskurs sammen med barna og hjelpe de i gang. Dette er kanskje mest aktuelt dersom spørsmålet kommer opp fra barna og det kan være en utmerket mulighet til å ta utgangspunkt i barnas spørsmål. Dette kan føre til at barna lærer mer og at de lærer andre ting enn det man som pedagog vil lære barna (Åberg og Taguchi, 2006, s. 63).

5.4 Spesialundervisning og digitale verktøy

Videre deler jeg Druglis synspunkt om at alle i barnehagen har et felles ansvar om å bruke denne kunnskapen slik at barna med atferdsvansker får best mulig oppfølging og at de blir behandlet likt (Drugli, 2013, s. 169). Det er viktig at barna har alle de voksne personene å forholde seg til. Det kan raskt bli veldig sårbart dersom den personen som har hovedansvaret for et barn er borte og det ikke føler seg trygg på de andre i barnehagen. Dette kan få negative konsekvenser som at barnet blir innesluttet eller utagerende og ikke vil gjøre noe. Dette gjør at barnet får et meget dårlig dag i barnehagen. Og slik skal det ikke være. Jeg vil også nevne at det er viktig å tenke på at noen barn synes det å lære å lese, skrive og regne kan være vanskelig. Det er derfor viktig at man tar hensyn til dette og at man tenker over at barn som sliter ekstra mye skal få undervisning og opplæring for å oppnå best mulig individuell utvikling (FNs barnekonvensjon, 1989/2003, s. 18).

”Vi kan ikke lære barn noen verdens ting – de må selv *lære seg*” (Kibsgaard, 2008, s. 20).

Barna må ha interesse for å lære. Og det er slik spesialpedagog 1 sier. Vi kan ikke bare si kom nå så skal vi gjøre dette her i dag. Man må gjøre det interessant for barnet slik at de har lyst til å lære det. Vi kan støtte barna til å gjøre læring enklere. Hos barn med spesielle behov finnes det mange muligheter for å legge til rette for enklere læring. Man har blant annet monitorer som man kan forstørre tekst på dersom barna er svaksynte, bare for å nevne et eksempel.

Videre nevner spesialpedagog 2 at man i undervisningene må gå ut i fra der barnet er. Altså barnets ståsted. Det å se barnet der det er kan gi barnet en god opplevelse av trygghet og samtidig få vite at spesialpedagogen prøver å gi barnet følelsen av at det er verdifullt og at man prøver å forstå hvilke behov barnet har (Barsøe, 2010, s. 131). Det å se barnet der det er,

er veldig viktig med tanke på tilrettelegging av opplegget. Man må på best mulig måte legge opp den tiden barnet har fått tildelt på en mest mulig læringsvennlig måte. Som spesialpedagogstudenten nevnte kan digitale verktøy gjøre at de timene barnet har tilgjengelig bli bedre utnyttet med riktig utstyr og kompetanse fordi man slipper å bruke lang tid på å sette opp og forberede aktiviteten før man kan begynne. Man kan bare trykke på en knapp for å åpne en applikasjon også er det bare å begynne. Barnet får mer ut av timen og har mer utbytte av tiden med spesialpedagogen.

Men har barna noe utbytte av å bruke digitale verktøy? Hva får de ut av å holde på med det i spesialundervisningen? Jeg tror at det kan være veldig positivt å la barn generelt få erfaring og positive opplevelser med digitale verktøy. Grunnen til dette er at de som jobber i barnehagen kan lære barna å bruke digitale verktøy på en fornuftig måte og ikke bare bruke de til underholdning, men vise at de digitale verktøyene vi daglig omgås kan bruke til noe produktivt og underholdende som å lage en film eller en animasjon.

Det jeg savner at mine respondenter tar opp er risikoer og nettvett ved tidlige møter med digitale verktøy. som også kan være en fordel er at barna får tidlig møte med gode nettvettregler. Dette kan hjelpe på å forebygge eventuelle dårlige holdninger, samt den digitale mobbingen som kan forekomme. Bølgan skriver i boken "vil du være med, så heng på" om noen forhåndsregler personalet bør ta dersom barna i barnehagen skal sitte på nettet (Bølgan, 2008, ss. 183-185). Det jeg vil frem til med denne oppgaven har vært å prøve å belyse viktigheten av bruken av digitale verktøy. Vi lever i en tid der digitale verktøy blir mer og mer implementert i vår hverdag. Og jeg tror at disse digitale verktøyene vi til enhver tid har rundt oss kommer til å bli mer og mer brukt. Jeg mener derfor at de barna som vokser opp i denne digitale hverdagen bør ha fått kjennskap til de typen medier som blir brukt samt at bruken er fornuftig og ikke bare spilling og snakking med andre.

Det som også er veldig relevant er at bøker blir mer og mer digitalisert, altså man får de på internettet i stede for i bokform. Det vil derfor bli mer og mer aktuelt å holde seg oppdatert til faglitteratur på internett og i diskusjonsportaler.

Referanseliste

Bøker

- Barsøe, L. (2010) *Ville og stille barn i barnehagen*. Oslo: Kommuneforlaget
- Bølgan, N. (2008) *Du gjør bare sånn!* (2. Opplag) Bergen: Fagbokforlaget.
- Bølgan, N. (2008) *Vil du være med, så heng på!* (2. Opplag) Bergen: Fagbokforlaget.
- Dalen, M. og Tangen, R. (2012) Barnehagens og skolens samarbeid med foreldre til barn og unge med spesielle behov I Befring, E. Og Tangen, R. (red.) *Spesialpedagogikk* (ss. 240-264). Latvia: Cappelen Damm AS
- Dalland, O (2012) *metode og oppgaveskriving* (5. utgave, 2. opplag, 2013) Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Drugli, M. B. (2013) *Atferdsvansker hos barn* (1. Utgave, 1. Opplag 2013) Latvia: Cappelen Damm AS.
- Drugli, M. B. (2011) Å møte barn med tillit og respekt gjennom å "se" hele barnet I Glaser, V., Moen, K. H., Mørreaunet, S. Og Søbstad, F. (Red.) *Barnehagens grunnsteiner* (ss. 199-208). Oslo: Universitetsforlaget AS.
- Erstad, O. (2005) *Digital Kompetanse i skolen* (2, utgave, 2. Opplag, 2012) Oslo: Universitetsforlaget AS.
- Kibsgaard, S. (2008) Barnehagen, et kraftsenter for læring I S. Kibsgaard (red.) *GLSM i barnehagen* (ss. 17-25). Oslo: Universitetsforlaget AS.
- Larsen, A. K. (2007) *En enklere metode* (4. Opplag, 2012). Bergen: Fagbokforlaget.
- Nilsen, S. (2012) Spesialundervisningens tiltakskjede I Befring, E. Og Tangen, R. (red.) *Spesialpedagogikk* (ss. 240-264). Latvia: Cappelen Damm AS
- Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.* (2011). Oslo: Kunnskapsdepartementet.
- Åberg, A. og Taguchi, H. L. (2006) *Lyttende pedagogikk – Etikk og demokrati i pedagogisk arbeid* (4. Opplag) Oslo: Universitetsforlaget AS.

Internettkilder

- FN (1989) *FNs konvensjon om barnets rettigheter* (2003) Lastet ned fra Regjeringen: http://www.regjeringen.no/upload/kilde/bfd/bro/2004/0004/ddd/pdfv/178931-fns_barnekonvensjon.pdf
- Opplæringslova - oppl. (LOV-1998-07-17-61). (2014). Lastet ned fra http://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61?q=oppl%C3%A6ringsloven*#KAPITTEL_6

Vedlegg

Vedlegg 1 – Intervjuguide (spesialpedagoger)

Kan du fortelle litt om deg selv?

Hva er du særlig opptatt av i din jobb som spesialpedagog?

Hvilke erfaringer har du personlig med digitale verktøy?

Positivt? Negativt?

Bli det i det heletatt brukt?

Hvis **JA**,

Hvordan blir verktøyet brukt?

Hvilke verktøy blir brukt?

Hvordan involveres barna i bruken?

Er det fritt eller voksenstyrt?

Har dere kunnet gjort noe annerledes?

Hva kunne vært bedre?

Hvis **NEI**,

Hvorfor blir det ikke brukt?

Tror du det kunne vært mer brukt sammen med barna?

Kunne de tenkt seg å bruke det eller er det interesse for det?

Hva kunne barnehagen gjort for å få mer av digitalt verktøy inn i barnehagen?

Er det begrensninger? (manglende ressurser eller kunnskap?)

Hva synes du personlig om digitale verktøy?

Vedlegg 2 – Intervjuguide (spesialpedagogstudent)

Kan du fortelle litt om deg selv?

Har du tidligere erfaringer med digitale verktøy?

Hvilke tanker har du til fremtidig bruk av digitale verktøy i din jobb som spesialpedagog?

Hva mener du er viktig i din rolle som spesialpedagog innenfor barn med spesielle behov?

Hvordan vil du evt. bruke digitale verktøy i barnehagen?

Mener du digitale verktøy er et godt hjelpemiddel? Hvorfor?

Vedlegg 3 - Samtykkeerklæring for lydopptak

Ved å signere på dette godtar du at dette intervjuet blir tatt opp og transkribert. Dette opptaket blir kun brukt under min bacheloroppgave og vil bli slettet etter endt transkribering. Det vil kun bli brukt for å få en detaljert oversikt over hva som blir sagt under opptaket slik at det blir lettere for intervjuer å hente den informasjonen som er relevant til oppgaven, og slik at ingenting blir utelatt.

Takk for deltagelsen.

Signatur

Vedlegg 4 - Respondenter

Respondent 1:

Tittel: Spesialpedagog 1

Kjønn: Kvinne

Alder: 46 år

Erfaring: Ferdig utdannet førskolelærer i 1997, har tatt kurs som ICDP foreldreveiledning, Pedagogisk veiledning og har fullført mastergrad i førskolepedagogikk. Har jobbet som spesialpedagog i 2 år.

Stillingsstørrelse: 60 % spesialpedagogassistent og 40 % førskolelærer på avdeling

Respondent 2:

Tittel: Spesialpedagog 2

Kjønn: Kvinne

Alder: 60 år

Erfaring: Ferdig utdannet spesialpedagog i 2002, og har jobbet med unger som blant annet har hatt MLD (Meta kromatisk LeukoDystrofi) og jobbet på senter for barn med spesielle behov. Har også jobbet i skolen, på døveskolen og i psykiatrien. De siste 15 årene har hun jobbet på familieavdelingen.

Stillingsstørrelse: 40 % spesialpedagog og 60 % familieterapeut.

Respondent 3:

Tittel: Spesialpedagog 3

Kjønn: Kvinne

Alder: 41 år

Erfaring: Ferdig utdannet førskolelærer 2002, tok spesialpedagog mellomfag og deretter spesialpedagog master(ferdig høsten 2005).

Stillingsstørrelse: 20 % spesialpedagog og 80 % pedagogisk leder.

Respondent 4:

Tittel: Spesialpedagogstudent

Kjønn: Mann

Alder: 29 år

Erfaring: Ferdig utdannet førskolelærer 2013, ferdig med spesialpedagog 1 og holder på med spesialpedagog 2. Begynner som spesialpedagog i starten av april.

Stillingsstørrelse: 40 % påtroppende spesialpedagog og spesialpedagogstudent.

